

**Державна наукова установа
Український інститут науково-технічної
експертизи та інформації**

**«Перше знайомство з
законодавством України
у сфері експортного
контролю»**

Державний експортний контроль

Державний експортний контроль - комплекс заходів з контролю за *міжнародними передачами товарів **, їх використанням юридичною чи фізичною особою, що здійснюється спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань державного експортного контролю та іншими державними органами з метою забезпечення захисту інтересів національної безпеки та відповідно до міжнародних зобов'язань України.

* Міжнародні передачі товарів; експорт (реекспорт); імпорт; тимчасове вивезення; тимчасове ввезення; транзит.

Мета експортного контролю

**забезпечення інтересів національної безпеки та зміцнення
міжнародного авторитету**

додержання міжнародних зобов'язань

**вжиття заходів щодо недопущення використання товарів
військового призначення та подвійного використання у
терористичних та інших протиправних цілях**

**забезпечення механізмів виконання санкцій Ради Безпеки
ООН**

*Україна є учасницею
міжнародних договорів та конвенцій*

- ❖ Договір про нерозповсюдження ядерної зброї *(ратифікований Україною у 1994 р.)*
- ❖ Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про її знищення *(у складі СРСР у 1975 р.)*
- ❖ Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення *(ратифікована Україною у 1998 р.)*
- ❖ Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань *(ратифікований Україною у 2000р.)*
- ❖ Угода між Україною та МАГАТЕ про застосування гарантій у зв'язку з ДНЯЗ *(ратифікована Україною у 1997 р.)*
- ❖ та ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Угоди *(ратифікований Україною у 2005 р.)*

*Україна є учасницею
усіх багатосторонніх міжнародних режимів експортного
контролю:*

- ❖ **Вассенаарська домовленість** *(Україна стала учасницею у 1996 р.)*
- ❖ **Група ядерних постачальників** *(Україна стала учасницею у 1996 р.)*
- ❖ **Комітет Цангера** *(Україна стала учасницею у 1996 р.)*
- ❖ **Режим контролю за ракетними технологіями** *(Україна стала учасницею у 1998 р.)*
- ❖ **Австралійська група** *(Україна стала учасницею у 2005 р.)*

Україна є першою державою серед колишніх країн СРСР, яка бере участь в усіх багатосторонніх міжнародних режимах експортного контролю.

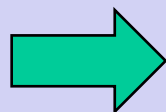
Міжнародні режими експортного контролю

**Звичайні озброєння та
товари подвійного
використання для їх
виробництва
(Вассенаарська
домовленість)**

**Товари подвійного
використання, що можуть
бути використані у
створенні зброї масового
знищення та засобів її
доставки**

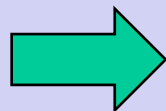
**Група ядерних постачальників
Комітет Цангера
Австралійська Група
Режим контролю за ракетними
технологіями**

**Звичайні озброєння та товари подвійного
використання для їх виробництва
(Вассенаарська домовленість)**

Товари військового призначення

Звичайні озброєння, боєприпаси, вибухові речовини, військова техніка, а також послуги і технології, пов'язані з ними

Товари подвійного використання, що можуть бути використані для створення звичайних видів озброєнь, військової чи спеціальної техніки

Окремі види матеріалів, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що можуть бути використані у створенні звичайних озброєнь, боєприпасів, вибухових речовин та військової техніки

Товари подвійного використання, що можуть бути використані у створенні зброї масового знищення та засобів її доставки

Група ядерних постачальників та Комітет Цангера

Окремі види матеріалів, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що можуть бути використані у створенні ядерної зброї чи ядерних вибухових пристроїв

Австралійська Група (КХЗ, КБТЗ)

Окремі види хімікатів, збудників захворювань, матеріалів, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що можуть бути використані у створенні хімічної чи біологічної зброї

Режим контролю за ракетними технологіями

Окремі види матеріалів, обладнання, програмного забезпечення і технологій, що можуть бути використані у створенні засобів доставки зброї масового знищення

***Законодавчу основу експортного контролю України
складають:***

**Конституція України, закони України та міжнародні договори,
ратифіковані Верховною Радою України**

**Укази Президента України,
що стосуються галузі експортного контролю та
військово-технічного співробітництва**

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України

**Відомчі документи органів виконавчої влади,
здіяних в системі експортного контролю України**

Законодавча база у сфері державного експортного контролю України

Закон України

“Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання”

від 20.02.2003 №549-IV

(Визначення термінів: “товари військового призначення”, “товари подвійного використання”, “суб’єкт здійснення міжнародних передач товарів”; “ідентифікація товарів”; мета проведення усіх процедур у галузі державного експортного контролю (отримання дозволів, висновків, посвідчення про реєстрацію, повноважень); ціль та мета проведення експертизи у галузі державного експортного контролю; відповідальність суб’єктів за порушення законодавства у галузі державного експортного контролю)

Відповідальність за порушення законодавства

Кримінальний кодекс України

Стаття 333. Порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю.

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Стаття 188-17. Невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань державного експортного контролю.

Стаття 212-4. Порушення законодавства в галузі державного експортного контролю.

Законодавча база державного експортного контролю

Постанова Кабінету Міністрів України

**„Про затвердження Положення про порядок проведення експертизи в галузі державного експортного контролю”
від 15.07.1997 №767**

(Порядок проведення експертизи у сфері державного експортного контролю; визначення термінів “замовник експертизи”; “організатор експертизи”; “експерт”; види експертиз у галузі державного експортного контролю; обов’язки суб’єктів експертизи)

Інструкція про реєстрацію в Держекспортконтролі України суб’єктів підприємницької діяльності як суб’єктів здійснення міжнародних передач товарів, затверджена Наказом Державної служби експортного контролю України від 27.04.2009 №31

(Форми документів, які подаються для реєстрації, а також порядок їх заповнення)

Законодавча база державного експортного контролю

продовження

Постанова Кабінету Міністрів України

**„Про затвердження Порядку державного експортного контролю за проведенням переговорів, пов'язаних з укладанням зовнішньоекономічних договорів (контрактів) щодо здійснення експорту товарів»
від 06.06.2012 № 500**

Інструкція про порядок надання юридичним особам повноважень на проведення недержавної експертизи товарів у галузі державного експортного контролю, затверджена Наказом Державної служби експортного контролю України

від 15.03.2006 №82

Законодавча база державного експортного контролю

Постанова Кабінету Міністрів України

„Про затвердження Положення про порядок здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення”

від 20.11.2003 №1807

(Встановлює порядок проведення основної експертизи товарів військового призначення; затверджує список товарів військового призначення, міжнародні передачі яких підлягають державному експортному контролю; вводить поняття “товарів військового призначення, які допущені для цивільного використання, а також встановлює порядок здійснення державного контролю за їх міжнародними передачами”)

Законодавча база державного експортного контролю

**Постанова Кабінету Міністрів України
від 28.01.2004 №86 „Про затвердження Положення про
порядок здійснення державного контролю за
міжнародними передачами товарів подвійного
використання”**

*(Встановлює порядок проведення основної експертизи товарів
подвійного використання; затверджує списки товарів подвійного
використання)*

**Закон України "Про державний контроль за
міжнародними передачами товарів військового
призначення та подвійного використання"
від 20 лютого 2003 року № 549-IV
(стаття 9)**

Списки товарів, що підлягають державному експортному контролю

Найменування та опис товарів, міжнародні передачі яких підлягають державному експортному контролю, вносяться до списків товарів, що підлягають державному експортному контролю (далі - списки).

Списки складаються за відповідними групами товарів спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань державного експортного контролю із залученням заінтересованих центральних органів виконавчої влади. До складання списків можуть також залучатися представники підприємств, наукових установ, організацій, а також їх об'єднань.

Списки затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Класифікація товарів

ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (ТВП)

*Повноваження Уряду
України на здійснення
Міжнародних передач*

ТОВАРИ ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ (ТПВ)

ТОВАРИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, ЯКІ У ВСТАНОВЛЕНОМУ ПОРЯДКУ ДОПУЩЕНІ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ (ТДЦВ)

*Товари, щодо яких відповідно до
статті 10 Закону України
від 20.02.2003 року №549-IV
можуть бути застосовані
процедури державного
експортного контролю*

Випадки:

*надання Україною імпортного сертифіката;
ембарго згідно з резолюціями РБ ООН та ін.*

Висновок ОБВ

*про допущення для
цивільного використання*

ТОВАРИ, МІЖНАРОДНІ ПЕРЕДАЧІ ЯКИХ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ
ДЕРЖАВНОМУ КОНТРОЛЮ

Товари військового призначення (ТВП)

- **ВИРОБИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ** (озброєння, боєприпаси, військова та спеціальна техніка, спеціальні комплектуючі вироби для їх виробництва, вибухові речовини, матеріали та обладнання, спеціально призначені для розроблення, виробництва або використання зазначених виробів)
- **ПОСЛУГИ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ** (послуги у сфері проектування, розроблення, виробництва, ремонту, випробування, модернізації, демілітаризації або використання виробів чи технологій військового призначення що надаються іноземним суб'єктам в Україні та за її межами)
- **ТЕХНОЛОГІЇ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ** (спеціальна інформація в будь-якій формі (за винятком загальнодоступної інформації), необхідна для розроблення, виробництва або використання виробів військового призначення: технічні дані на будь-яких носіях, технічна допомога)

Товари подвійного використання:

Товари подвійного використання - окремі види виробів, обладнання, матеріалів, програмного забезпечення і технологій, *спеціально не призначені для військового використання*, а також послуги (технічна допомога), пов'язані з ними, які, крім *цивільного призначення*, можуть бути використані у військових або терористичних цілях чи для розроблення, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі окремі види ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України

Тільки відповідність технічних характеристик (опису, сфери використання) конкретного товару таким технічним характеристикам, які відображені у Списках товарів подвійного використання є підставою для ідентифікації його як товару подвійного використання.

Критерії товарів подвійного використання

**Спеціально не призначені для військового
використання**

**Крім цивільного призначення, можуть бути
використані у військових або терористичних
цілях чи для розроблення, виробництва,
використання товарів військового призначення,
зброї масового знищення, засобів доставки
зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у
тому числі окремі види ядерних матеріалів,
хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та
токсичних препаратів**

Перелік, яких визначається Кабінетом Міністрів України

Класифікація, ідентифікація товару та визначення відповідних критеріїв ризику

1. Класифікація товару:

- *Товари військового призначення (ТВП);*
- *Товари подвійного використання (ТПВ);*
- *Товари, що не включені до списків ТВП та ТПВ, але відносно яких можуть бути застосовані процедури державного ЕК (ст.10 Закону):*
  - *товари, що ввозяться на територію України з наданням МІС на вимогу держави-експортера;*
  - *експорт або тимчасове вивезення таких товарів за межі України здійснюється до держав, стосовно яких встановлено ембарго;*
  - *товари, щодо яких застосовується принцип “всеохоплюючого контролю” (“catch-all”)*

Класифікація, ідентифікація товару та визначення відповідних критеріїв ризику

2. Ідентифікація товарів - встановлення відповідності конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до контрольних списків;

3. Аналіз країн та кінцевих споживачів контрольованих товарів;

3. Аналіз країн та кінцевих споживачів контрольованих товарів

***В процесі проведення попередньої класифікації
(ідентифікації) товарів визначається:***

- 1. Спеціальне призначення товару повинно визначатися суб'єктом виходячи з призначення, яке зазначене в технічній (конструкторській) документації на цей товар, а також з урахуванням належності найменування, опису або технічних характеристик цього товару до найменування, опису, технічних характеристик товарів, внесених до відповідних Списків товарів, що підлягають державному експортному контролю.**
- 2. За достовірність визначення сфери використання (призначення) товару відповідає керівник суб'єкта.**

В процесі проведення попередньої класифікації (ідентифікації) товарів визначається:

Аналіз належності найменування, опису або технічних характеристик товару повинен проводитися суб'єктом, який зазначений, в першу чергу, у Списку товарів військового призначення, міжнародні передачі яких підлягають державному контролю, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.11.2003 № 1807,

та у разі невідповідності таким товарам

з урахуванням порівняння цього товару з найменуванням, описом, технічними характеристиками товарів, які зазначені у Списках товарів подвійного використання, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 28.01.2004 № 86.

***В процесі проведення попередньої класифікації
(ідентифікації) товарів визначається:***

- 1) загально прийняте технічне найменування товару, його специфічні ознаки та критерії, які вказують на належність до однорідної групи товарів, класу речовин, виробів, матеріалів, технологій, програмного забезпечення, послуг тощо, визначених у Списках товарів;***
- 2) основна (першочергова) сфера використання товарів (військова чи цивільна), галузь науки, техніки або виробництва, де вони застосовуються або можуть бути застосовані, можливість застосування у створенні засобів масового знищення, засобів їх доставки, інших видів озброєння та військової техніки;***

***В процесі проведення попередньої класифікації
(ідентифікації) товарів визначається:***

(продовження)

3) фізичний або хімічний склад товару; кількісні співвідношення в ньому складових компонентів; марка, ґатунок, тип, модель тощо (в залежності від виду товару);

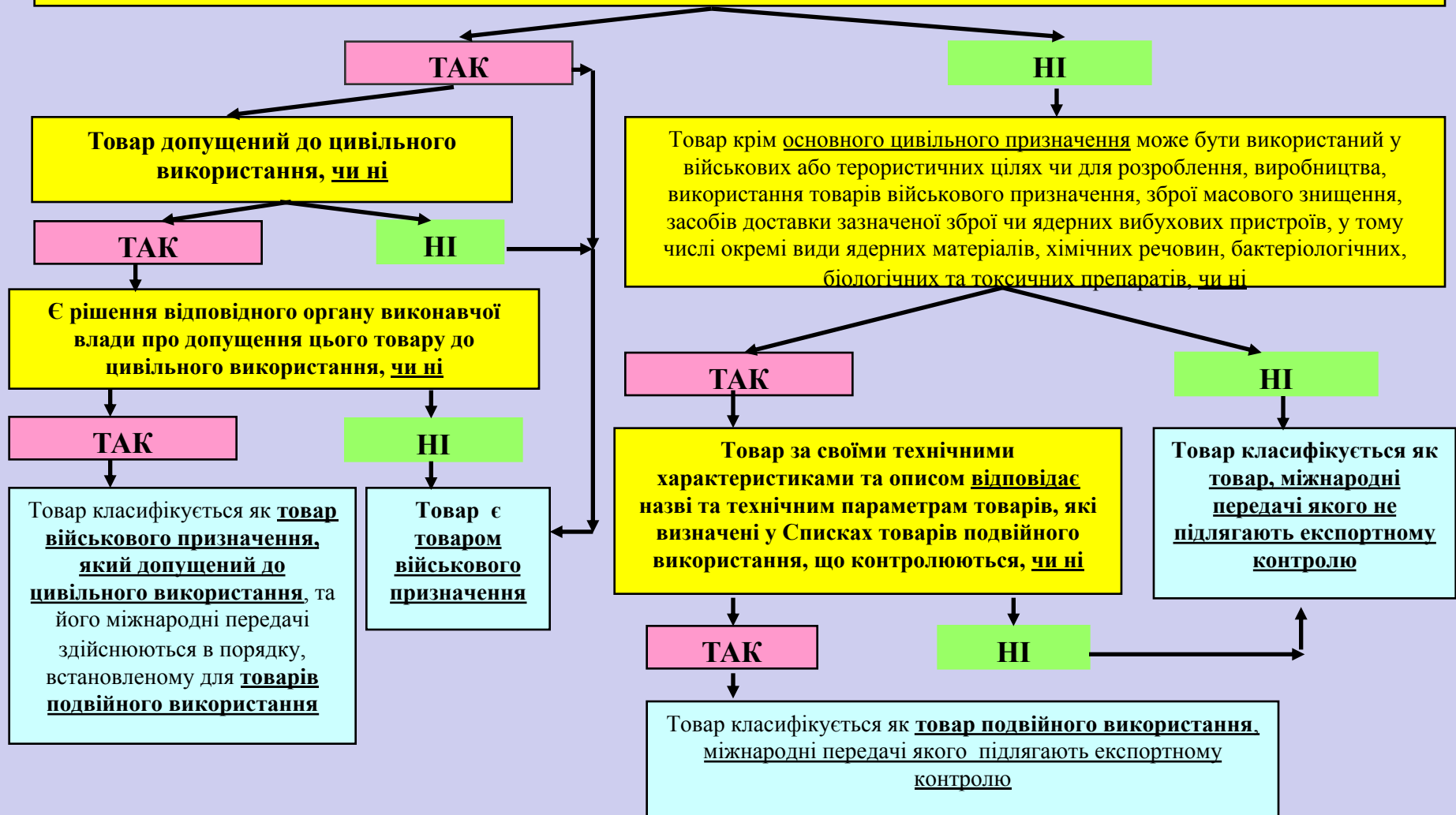
4) відповідність товару найменуванню та опису товарів, внесених до списків товарів, що підлягають державному експортному контролю.

Порядок проведення попередньої ідентифікації товарів

IT
TN

Міжрегіональна
Мережа
Трансферу
Технологій

Товар є чи ні спеціально призначеним (розробленим) для військового використання

Порядок проведення попередньої ідентифікації товарів

IT
TN

Міжрегіональна
Мережа
Трансферу
Технологій

Товар є чи ні спеціально призначеним (розробленим) для військового використання

ТАК

ТАК

Є рішення відповідного органу виконавчої влади про допущення цього товару до цивільного використання, чи ні

Товар класифікується як товар військового призначення, який допущений до цивільного використання, та його міжнародні передачі здійснюються в порядку, встановленому для товарів подвійного використання

ТАК

Товар допущений до цивільного використання, чи ні

НІ

НІ

Товар є товаром військового призначення

Порядок проведення попередньої ідентифікації товарів

Товар є чи ні спеціально призначеним (розробленим) для військового використання

НІ

Товар крім основного цивільного призначення може бути використаний у військових або терористичних цілях чи для розроблення, виробництва, використання товарів військового призначення, зброї масового знищення, засобів доставки зазначеної зброї чи ядерних вибухових пристроїв, у тому числі окремі види ядерних матеріалів, хімічних речовин, бактеріологічних, біологічних та токсичних препаратів, чи ні

ТАК

НІ

Товар за своїми технічними характеристиками та описом відповідає назві та технічним параметрам товарів, які визначені у Списках товарів подвійного використання, що контролюються, чи ні

ТАК

НІ

Товар класифікується як товар подвійного використання, міжнародні передачі якого підлягають експортному контролю

Товар класифікується як товар, міжнародні передачі якого не підлягають експортному контролю

Презентація підготовлена на підставі аналізу законодавства в сфері експортного контролю. В презентації, у тому числі використана офіційна інформація ДСЕК України, інших державних органів, а також інформація з презентаційних та учбових матеріалів спеціалізованих лекцій та семінарів.

Хочу висловити окрему подяку Марії Володимирівні Щербині за сприяння у підготовці презентації.

Дякую за увагу!

Є запитання?